

نیم قرن تجربه در تحقیقات چغندر قند

یافته‌های شیرین

(۴۱) مدیریت آبیاری زراعت چغندر قند بذری

سیدحسین صدراقین

بیان مسئله و اهمیت موضوع

چغندر قند از محصولات استراتژیک کشور محسوب می‌شود که تولید آن در بخش کشاورزی و همین‌طور صنعت بسیار حائز اهمیت است. بذر مرغوب اساس زراعت نوین و یکی از عوامل بسیار مهم در تولید محصول ریشه چغندر قند و افزایش بازدهی و تضمین سود است. بذر مرغوب در بین نهاده‌های کشاورزی، ارزش افزوده بالایی را ایجاد می‌کند و بازدهی سایر نهاده‌های کشاورزی را افزایش می‌دهد. امروزه، مدیریت استفاده صحیح و بهینه از آب آبیاری در بخش کشاورزی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. بی‌شک دستیابی به توسعه و خودکفایی کشور در زمینه کشاورزی، بدون جلوگیری از هدر رفت آب آبیاری و بهره‌مندی از تکنولوژی‌های جدید امکان‌پذیر نیست. استفاده از سیستم آبیاری قطره‌ای تیپ برای آبیاری مزارع تولید بذر چغندر قند، علاوه بر صرفه‌جویی در مصرف آب باعث افزایش کارایی مصرف آب و تولید بذر مرغوب می‌شود.

شرح دستورالعمل و توصیه فنی

یکی از راه‌های مؤثر جهت تولید بذر مرغوب، تأمین آب و مواد غذایی مورد نیاز برای گیاه با استفاده از سیستم آبیاری قطره‌ای تیپ است. استفاده از این شیوه آبیاری علاوه بر کاهش آب مصرفی، موجب افزایش راندمان آبیاری و توزیع یکنواخت و دقیق آب در سطح مزرعه می‌شود. این روش می‌تواند سبب کاهش تلفات عمقی آب، کنترل شوری و افزایش عملکرد کمی و کیفی

بذر تولیدی نیز شود. نتایج تحقیقات نشان داده است با استفاده از سیستم آبیاری قطره‌ای تیپ، تا ۳۷ درصد در مصرف آب زراعت چغندر قند بذری، صرفه‌جویی می‌شود.

توصیه می‌شود بلافاصله پس از کاشت اشتکلینگ‌های بذری، آبیاری صورت پذیرد. دوره رشد زایشی، حساس‌ترین دوره نسبت به تنش خشکی است و وقوع تنش در این دوره، تأثیر منفی شدیدی بر کمیت و کیفیت بذر چغندر قند می‌گذارد. تنش خشکی در دوره رشد زایشی موجب افزایش پوکی بذر می‌شود و این در حالی است که آبیاری مناسب، میزان جوانه‌زنی بذر چغندر قند را به‌طور قابل توجهی افزایش می‌دهد. لذا توصیه می‌شود از هرگونه اعمال تنش خشکی در طول فصل رشد چغندر قند بذری اجتناب شود.

استفاده از آبیاری بارانی در مزرعه تولید بذر چغندر قند به دلیل افزایش رطوبت نسبی هوا در هنگام گرده‌افشانی، عملکرد بذر چغندر قند را به شدت کاهش می‌دهد. علاوه بر این، هوای مرطوب در طول دوره گلدهی و گرده‌افشانی ضمن ممانعت از آزاد شدن گرده‌ها، موجب کاهش فعالیت گرده‌ها می‌شود و بنابراین، عملکرد و کیفیت بذر را کاهش و درصد پوکی محصول را افزایش می‌دهد. لذا استفاده از سیستم آبیاری بارانی برای تولید بذر چغندر قند در سال دوم توصیه نمی‌شود.

منابع مورد استفاده

- صدر قاین، س.ح. و م.ع. چگینی. ۱۳۸۶. بررسی اثر دو روش آبیاری تیپ و نشتی و سطوح مختلف ازت و فسفر بر کمیت و کیفیت بذر چغندر قند. گزارش سالیانه پروژه تحقیقاتی، مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی.
- میرزایی، م.، س.ح. صدر قاین، م.ع. چگینی و ق. فیروزآبادی. ۱۳۸۸. بررسی اثر دو روش آبیاری تیپ و نشتی و سطوح مختلف نیتروژن و فسفر بر کمیت و کیفیت بذر چغندر قند. گزارش نهایی پروژه تحقیقاتی، مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند.